

Bisdom Rotterdam

Ad Limina bezoek 2013
Daden van Liefde
Financiën
Informatie over het bisdom

Bisdom Rotterdam

INHOUD

PROGRAMMA AD LIMINA BEZOEK Nederlandse bisschoppen	2
BOODSCHAP AAN DE NEDERLANDSE BISSCHOPPEN Paus Franciscus	4
WOORDEN VAN PAUS ZIJN BOUWSTENEN VOOR DADEN VAN LIEFDE	8
DADEN VAN LIEFDE BEGELEIDEN MET GEBED	10
DADEN VAN LIEFDE IN HET LEVEN VAN CONCRETE MENSEN	12
HOMILIE MGR. VAN DEN HENDE Vrijdag 6 december 2013, Basiliek van Maria Maggiore, Rome	14
BEKNOPT INFORMATIE OVER HET BISDOM ROTTERDAM	17
FINANCIËLE PARAGRAAF	23
JAAR VAN DADEN VAN LIEFDE Activiteitenprogramma	29

PROGRAMMA AD LIMINA BEZOEK

Nederlandse bisschoppen

De bisschoppen van Nederland waren van 2 december tot en met 7 december 2013 in Rome voor het Ad Limina bezoek. Het bezoek bestond uit drie elementen: bedevaart naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus; ontmoeting met de huidige opvolger van Petrus, de paus; gesprekken met de medewerkers van de paus in de verschillende instanties en afdelingen. De gesprekken met de medewerkers van de paus waren deels gezamenlijk en deels groepsgewijs (onderstaand is cursief aangegeven aan welke gesprekken de bisschop van Rotterdam in dat geval deelnam).

Het programma van deze dagen was als volgt.

Maandag 2 december

- 7.15 uur Heilige mis bij het graf van de apostel Petrus, in de basiliek van Sint Pieter, Vaticaan (homilie kardinaal Eijk)
- 9.00 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Clerus en de Seminaries
- 11.30 uur Ontmoeting met de heilige vader, paus Franciscus
- 16.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor de Leken
- 16.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Eenheid van de Christenen (*Mgr. Van den Hende*)

Dinsdag 3 december

- 7.45 uur Heilige mis in de basiliek van Sint Jan van Lateranen, de kerk van de bisschop van Rome (homilie Mgr. Wiertz)
- 9.30 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Katholieke Vorming
- 11.00 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Geloofsleer
- 12.30 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad Cor Unum
- 16.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor het Gezin
- 17.30 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad Justitia et Pax (*Mgr. Van den Hende*)

Woensdag 4 december

- 9.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor het Pastoraat in de Gezondheidszorg
- 9.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor Interreligieuze Dialoog (*Mgr. Van den Hende*)
- 10.30 uur Bezoek aan de Congregatie voor de Oosterse Kerken (*Mgr. Van den Hende*)
- 10.30 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor de Nieuwe Evangelisatie
- 12.15 uur Bezoek aan de Congregatie voor de Evangelisatie van de Volkeren
- 16.00 uur Heilige mis in de Basiliek van Sint Paulus Buiten de Muren (homilie *Mgr. Punt*)
- 19.30 uur Diner aangeboden aan de bisschoppen door de Nederlandse ambassadeur bij de Heilige Stoel

Donderdag 5 december

- 9.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor de Cultuur
- 9.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor de Interpretatie van Wetsteksten (*Mgr. Van den Hende*)
- 11.45 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Instituten van het Gewijde Leven en de Sociëteiten van het Apostolisch Leven
- 16.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor de Media
- 17.30 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Zalig- en Heiligverklaringen
- 19.30 uur Heilige mis en bezoek aan het graf van paus Adrianus VI en het College Santa Maria dell'Anima (homilie *Mgr. Hurkmans*)

Vrijdag 6 december

- 9.00 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Goddelijke Eredienst en de Discipline van de Sacramenten
- 10.30 uur Gezamenlijk bezoek aan de Congregatie voor de Bisschoppen
- 12.00 uur Bezoek aan de Pauselijke Raad voor Migratie en Toerisme (*Mgr. Van den Hende*)
- 16.00 uur Heilige mis in de Basiliek van Maria Maggiore (homilie *Mgr. Van den Hende*)

BOODSCHAP AAN DE NEDERLANDSE BISSCHOPPEN

Paus Franciscus

Beste broeders in het bisschopsambt,

Tijdens deze dagen van uw Ad Limina bezoek aan de Apostelen groet ik u allen van harte in de Heer en ik verzeker u van mijn gebed, opdat deze pelgrimage rijk mag zijn aan genade en vruchten voor de Kerk in Nederland. Beste kardinaal Willem Jacobus Eijk, dank voor de woorden die u in naam van allen tot mij gesproken heeft!

Laat mij u voor alles mijn erkentelijkheid tonen voor wat u doet voor de dienst van Christus en het Evangelie, welke u vervult voor het volk dat u is toevertrouwd in vaak harde omstandigheden. Het is niet gemakkelijk om hoopvol te blijven bij de moeilijkheden, waarmee u wordt geconfronteerd! De collegiale uitoefening van uw bisschopsambt in eenheid met de bisschop van Rome, is noodzakelijk om de hoop op een ware dialoog en een effectieve samenwerking te laten groeien. Het zal u goed doen om met vertrouwen de tekenen van vitaliteit in ogenschouw te nemen, die in de christelijke gemeenschappen van uw bisdommen duidelijk aanwezig zijn. Het zijn tekenen van de actieve aanwezigheid van de Heer te midden van de mensen in uw land, die wachten op authentieke getuigen van hoop, die u laat leven van wat van Christus komt.

De Kerk blijft zich met een moederlijk geduld inspannen om antwoorden te geven op onrust van mensen, geconfronteerd met angst en ontmoediging, de toekomst tegemoet zien. Met uw priesters, uw directe medewerkers, wilt u nabij zijn aan mensen die lijden onder een spirituele leegte en die op zoek zijn naar de zin van hun leven, zelfs als zij dat niet altijd weten uit te drukken. We kunnen hen op die zoektocht alleen maar broederlijk vergezellen door betrokken naar hen te luisteren en hen voor te gaan in de hoop en de vreugde die Jezus Christus ons geeft.

Daarom probeert de Kerk het geloof op een authentieke, begrijpelijke en pastorale wijze voor te houden. Het “Jaar van het Geloof” is een gelukkige gelegenheid geweest om duidelijk te maken hoe zeer de inhoud van het geloof alle mensen kan bereiken. De christelijke antropologie en de sociale leer van de

Kerk maken deel uit van het erfgoed, van de ervaring en van het humanisme die aan de basis liggen van de Europese beschaving. Zij kunnen helpen om concreet het primaat van de mens boven de techniek en de structuren te herbevestigen. Dit primaat van de mens veronderstelt een openheid voor transcendentie. Daarentegen, wanneer je de transcendente dimensie wegdrukt, verarmt een cultuur die de mogelijkheid moet laten zien in constante harmonie geloof en rede, waarheid en vrijheid steeds met elkaar te verbinden.

Aldus stelt de Kerk niet alleen onveranderlijke morele waarheden voor en houdingen die tegen de stroom van de wereld ingaan, maar zij stelt deze ook voor als de sleutel van menselijk geluk en van sociale ontwikkeling. Christenen hebben een eigen missie om deze uitdaging te laten zien.

De vorming van gewetens wordt een prioriteit, vooral door de vorming van een kritisch oordeel, alles met een positieve houding voor de sociale realiteit; zo vermijdt men de oppervlakkigheid van oordeel en het verval tot onverschilligheid. Vandaar dat van katholieken, priesters, religieuzen en leken een solide en kwalitatieve vorming vereist wordt. Ik moedig u aan om met vereende krachten te beantwoorden aan deze behoefte en ervoor te zorgen dat het evangelie optimaal wordt verkondigd. In deze context heeft het getuigenis en het engagement van leken in de Kerk en in de samenleving hun eigen plaats en zij moeten hierbij krachtig ondersteund worden. Als gedoopten zijn wij allen uitgenodigd om daar waar we staan missionaire leerlingen te zijn.

Onze samenleving wordt krachtig gemarkeerd door secularisatie. Ik moedig u aan ook present te zijn in het publieke debat, op alle domeinen waar mensen aanwezig zijn om de barmhartigheid van God en Zijn tederheid voor iedereen zichtbaar te maken. In de wereld van vandaag moet de Kerk zonder aarzelen de woorden van Jezus herhalen: “Kom allen tot Mij, die vermoeid zijn en onder lasten gebukt, Ik zal jullie rust geven.” (Mt. 11, 28). Maar laten wij ons de vraag stellen: wie een christen ontmoet, begrijpt hij iets van de goedheid van God, van de vreugde Christus te hebben ontmoet? Zoals ik al vaker bevestigd heb, vertrekkend vanuit een authentieke ervaring van het bisschopsambt, groeit de Kerk niet door proselitisme maar door aantrekkingskracht. Zij is naar allen gezonden om de hoop te doen ontwaken! Daarom is het belangrijk om uw gelovigen te bemoedigen en om gelegenheden tot dialoog aan te grijpen en present te zijn bij instanties waar de toekomst bepaald wordt; zo zullen ze hun bijdrage leveren aan het debat over de grote vragen van de samenleving betreffende bijvoorbeeld het gezin, het huwelijk of het einde van het leven.

Meer dan ooit is er een noodzaak tot oecumene en een uitnodiging om te komen tot een ware dialoog die elementen van waarheid en van goedheid zoekt en die

antwoorden geeft vanuit de inspiratie van het evangelie. De Heilige Geest laat ons vanuit onszelf vertrekken op weg naar de anderen!

In een in veel opzichten rijk land raakt de armoede veel mensen. Waardeer de edelmoedigheid van de gelovigen om het licht en het meeleven van Christus te brengen in milieus die Hem verwachtten, vooral de meest gemarginaliseerden!

Zo zal de katholieke school die aan jongeren een goede opvoeding geeft, voortgaan voorkeur te geven aan hun menselijke en spirituele vorming, in een geest van dialoog en broederlijkheid met hen die hun geloof niet delen. Het is dus belangrijk dat de jongeren een goede inhoudelijke catechese ontvangen, die het geloof ondersteunt en die leidt tot de ontmoeting met Christus. Solide vorming en een open geest! Zo zien we hoe de Blijde Boodschap zich blijft verspreiden.

U weet heel goed dat de toekomst en de vitaliteit van de Kerk in Nederland ook afhangt van roepingen tot het priesterschap en het religieuze leven! Het is noodzakelijk een krachtige en aantrekkelijke roepingenpastoraal op te zetten en tegelijk gemeenschappelijk te zoeken naar begeleiding bij de menselijke en spirituele rijping van de seminaristen. Dat zij in hun leven een persoonlijke relatie opbouwen met de Heer, die het fundament van hun priesterleven zal zijn! Wij mogen ook de urgentie voelen om tot de Heer van de oogst te bidden! De herontdekking van het gebed in diverse vormen en speciaal de eucharistische aanbidding is een motief van hoop om de Kerk te laten groeien en wortelen. Het is heel belangrijk en essentieel om dicht bij uw priesters te zijn, beschikbaar voor ieder van uw priesters om hen te ondersteunen en te leiden als het nodig is. Neem als een vader de tijd om hen altijd te ontvangen en naar hen te luisteren, wanneer zij daar om vragen. En vergeet ook niet degenen te ontmoeten die zelf niet komen. Onder hen zijn er helaas ook van wie het eerste elan sterk verminderd is.

Heel speciaal wil ik mijn compassie tonen en u verzekeren van mijn gebed voor alle mensen die slachtoffer geworden zijn van seksueel misbruik en hun gezinnen. Ik vraag u door te gaan en hen te blijven ondersteunen op hun smartvolle weg van genezing, die zij met moed ondernemen. Attent op het verlangen van Christus, de Goede Herder, neem ter harte, bewaak en laat groeien de liefde en eenheid in alles en tussen allen.

Tot slot wil ik u nog bedanken voor de tekenen van vitaliteit waarmee de Heer de Kerk in Nederland zegent, in een context die niet altijd gemakkelijk is. Dat Hij u bemoedigt en u bevestigt in uw delicate missie uw gemeenschappen te begeleiden op de weg van geloof en eenheid, van waarheid en liefde. U toevertrouwend, eveneens uw priesters, religieuzen en de leken in uw bisdommen,

aan de bescherming van de Heilige Maagd Maria, Moeder van de Kerk, geef ik u van harte mijn apostolische zegen verbonden met de vrede en geestelijke vreugde. Broederlijk vraag ik u om mij niet te vergeten in uw gebed.

In het Vaticaan, 2 december 2013
Franciscus

Paus Franciscus voerde een kringgesprek met de bisschoppen en reikte de bisschoppen deze schriftelijke boodschap aan.

WOORDEN VAN PAUS ZIJN BOUWSTENEN VOOR DADEN VAN LIEFDE

www.bisdomrotterdam.nl 3-12-2013

De bisschoppen van Nederland zijn in Rome voor het ‘Ad Limina’ bezoek. Dit duurt van 2 december tot en met 7 december. Het bezoek bestaat uit drie elementen: bedevaart naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus; ontmoeting met de huidige opvolger van Petrus, de paus; gesprekken met de medewerkers van de paus in de verschillende instanties en afdelingen.

Ontmoeting met paus Franciscus

Bisschop Van den Hende: “Meteen op de eerste dag van ons bezoek stond al de ontmoeting met de paus gepland. Voor mij was het de eerste ontmoeting met paus Franciscus. Door de vele beelden en berichten van paus Franciscus in de media sinds zijn aantreden, had ik het gevoel de paus al eerder ontmoet te hebben. Maar vandaag was toch echt de eerste keer.”

“De paus verwelkomde ons bij de deur van de ontvangstruimte. Stoelen stonden al in een cirkel klaar. Ruim vijf kwartier duurde de ontmoeting met de paus terwijl wij met hem in een kring zaten.”

Kardinaal Eijk, voorzitter van de Nederlandse bisschoppenconferentie, opende de ontmoeting met een toespraak namens de aanwezige bisschoppen. De paus reageerde puntsgewijs op hetgeen in de toespraak naar voren was gebracht.

Geloofsgesprek

“De ontmoeting met de paus werd een echt geloofsgesprek. Er waren vragen en antwoorden, over en weer. Rode draad in het gesprek en ook in de tekst van de toespraak van de paus (die we na afloop meekregen) was: bewaar in alle omstandigheden de hoop en de vreugde, die geworteld zijn in het geloof in Jezus Christus, de levende Heer”, aldus bisschop Van den Hende.

Waardigheid van de mens

“De Christelijke antropologie (mens als beeld van God, met een specifieke roeping) en de sociale leer van de Kerk maken deel uit van het erfgoed van

onze beschaving. De waardigheid van de menselijke persoon gaat uit boven techniek en structuren.”

“Als christenen hebben we de opdracht om vanuit ons geloof dit ware mens-zijn uit te dragen in woord en daad”, aldus bisschop Van den Hende. Paus Franciscus: “Vergroot de generositeit van de gelovigen om het licht en de compassie van Christus te brengen [...] vooral naar mensen die het meest gemarginaliseerd zijn.”

Leerlingen van Christus: actieve gelovigen

Opnieuw benadrukte paus Franciscus (zoals in zijn preek tijdens de Wereldjongerendagen) om op weg te gaan. De paus gaf aan: “de heilige Geest spoort ons aan om naar de anderen toe te gaan.” En: “Gedoopten, wij zijn allen uitgenodigd om leerlingen-missionarissen te zijn, daar waar wij zijn!”

Bisschop van den Hende: “De ontmoeting met paus Franciscus en ook zijn meegegeven toespraak, bieden bouwstenen om als gelovigen actief te zijn waar het gaat om daadwerkelijke Daden van Liefde in het licht van het evangelie.”

“Ik hoop van harte dat velen in de parochies van ons bisdom de woorden van paus Franciscus bij gelegenheid van het Ad Limina bezoek aandachtig zullen lezen en ter harte zullen nemen, en dat de gelovigen in Nederland in gebed ook in de komende dagen verbonden willen zijn met de bedevaart en de werkbezoeken van de bisschoppen in Rome.”

Werkbezoeken

Tijdens het Ad Limina bezoek vierden de Nederlandse bisschoppen als pelgrims iedere dag in een andere basiliek samen de eucharistie. Verder staan de dagen in het teken van verschillende werkbezoeken van de bisschoppen. Bisschop Van den Hende bezocht als bisschop-referent voor de oecumene op maandag reeds de Pauselijke Raad voor de Eenheid van de Christenen.

DADEN VAN LIEFDE BEGELEIDEN MET GEBED

www.bisdomrotterdam.nl 5-12-2013

De Nederlandse bisschoppen zijn op Ad Limina bezoek in Rome. Op maandag bezochten zij het graf van de apostel Petrus en op woensdag het graf van Paulus. Iedere dag opnieuw vieren zij de eucharistie in een bijzondere kerk in de stad. Zo heeft het Ad Limina bezoek het karakter van een bedevaart, met bisschoppen als pelgrims.

Gedragen door gebed

De besprekingen van de Nederlandse bisschoppen met verschillende afdelingen van het bestuur van de Kerk worden op deze manier gedragen door het dagelijks gebed, in het bijzonder door de eucharistie.

Gerechtigheid en vrede

Bisschop Van den Hende was op dinsdag bij de Pauselijke Raad 'Justitia et Pax' (gerechtigheid en vrede). Deze raad houdt zich namens de paus voortdurend bezig met belangrijke vraagstukken die te maken hebben met rechtvaardigheid en vrede in de wereld. De raad Justitia et Pax zet zich daarvoor in, wereldwijd.

De goede dingen doen

"In de ontmoeting bij 'Justitia et Pax' werd benadrukt dat de inzet voor rechtvaardigheid en vrede, gepaard moet gaan met gebed. Bidden is nodig om de Heer te vragen om wijsheid en om steeds opnieuw als gelovigen gesterkt te worden en geïnspireerd om het goede te doen."

Verbondenheid met Christus

"In de Ad Limina toespraak van paus Franciscus wordt verschillende keren gevraagd om te bidden. Bidden voor mensen om ons heen en hun noden, bidden om in dialoog te kunnen gaan met anderen, bidden om Christus te ontmoeten. We kunnen niet het licht en het medeleven van Christus brengen bij mensen in nood en verdriet, als niet de Heer zelf het ons geeft."

Op weg gaan

Op het zilveren bisschopskruis van paus Franciscus staat Jezus in het midden afgebeeld als de Goede Herder, omringd door de kudde. Daarboven staat een

duif, teken van de Heilige Geest. Bisschop Van den Hende: “Door gebed mag onze band met Christus groeien. Wanneer in ons hart dezelfde gezindheid gaat leven als in het hart van de Goede Herder, dan zijn we met hulp van de Heilige Geest in staat om op weg te gaan, en Daden van Liefde te verrichten als uiting van ons geloof.”

Blijven bidden

“Het is belangrijk om onze Daden van Liefde te blijven begeleiden met gebed, opdat de Heer onze concrete Daden van Liefde ook zal maken tot een hoopvol teken van Gods goedheid.”

DADEN VAN LIEFDE IN HET LEVEN VAN CONCRETE MENSEN

www.bisdomrotterdam.nl 6-12-2013

Werkbezoek over zaligen en heiligen

Op donderdag waren de bisschoppen te gast bij de pauselijke instantie (congregatie) die zich bezighoudt met de zalig- en heiligverklaring van mensen in de Kerk. Enerzijds betekent een zalig- en heiligverklaring dat de Kerk in geloof verklaart dat iemand bij God is in het eeuwig leven. Anderzijds wordt iemand die zalig of heilig is, ten voorbeeld gesteld aan alle gelovigen.

Bisschop Van den Hende: “In de ontmoeting met de congregatie voor de zaligen heiligverklaringen passeerden verschillende personen de revue wier procedure nog gaande is, zoals de Utrechtse priester Alphons Ariëns (1860-1928) en de missiebisschop en martelaar Franciscus Schraven c.m. (1873-1937).”

Spreekende voorbeelden

Ariëns zette zich als priester in voor goede leef- en werkomstandigheden van arbeiders en hun gezinnen. Waardigheid van de menselijke persoon en goede arbeid om je als mens te ontplooiën, stonden bij Alphons Ariëns hoog in het vaandel. Hij was een priester die op grond van zijn geloof de sociale leer van de Kerk in zijn hart had gesloten en in die geest concrete daden van liefde verrichtte.

Bisschop Schraven werkte als missionaris in China. Hij was onvermoeibaar waar het ging om zijn zorg voor de hem toevertrouwde gelovigen. Hij werd in 1937 vermoord omdat hij een aantal jonge vrouwen beschermde tegen Japanse soldaten die hen als ‘troostmeisjes’ wilden misbruiken. Denkend aan de woorden van Jezus: er bestaat geen grotere liefde dan je leven geven voor je medemens (Cfr. Johannes 15, 13).

Bisschop Van den Hende: “Zo kwamen tijdens het Ad Limina bezoek concrete mensen uit onze streken ter sprake die zich in het licht van hun geloof in Christus, door daden van liefde hebben ingezet voor hun medemens. Hun voorbeeld blijft spreken, ook nu zij gestorven zijn.”

In geloof op weg naar de ander

“Paus Benedictus schreef voorafgaande aan het Jaar van het Geloof: ‘Geloof en naastenliefde vereisen elkaar wederzijds’ (Porta Fidei 14). Paus Franciscus zei in Brazilië tijdens de Wereldjongerendagen: ‘ga op weg, wees niet bang, en dien’. En in zijn speech bij het Ad Limina bezoek vroeg hij opnieuw om op weg te gaan naar onze medemens.”

Geloven in daden van liefde

“Concrete daden van liefde door concrete mensen die ons in geloof zijn voorgedaan op de weg van het evangelie. Hun getuigenissen zijn een aansporing en een voorbeeld. De woorden van Jezus klinken als het ware door in hun leven: ‘Ik heb jullie een voorbeeld gegeven, doe gij evenzo’ (Cfr. Johannes 13, 15).”

HOMILIE MGR. VAN DEN HENDE

vrijdag 6 december 2013, Basiliek van Maria Maggiore, Rome

Broeders en zusters in Christus. We zijn al bijna weer aan het einde van onze ‘visitatio ad limina apostolorum’ als bisschoppen, als pelgrims onderweg, naar de graven van de apostelen Petrus en Paulus. Maandag mochten we in de Sint Pieter de eucharistie vieren. Dinsdag waren wij in de kathedraal van de bisschop van Rome, de basiliek van Sint Jan van Lateranen. Eergisteren waren we bij het graf van de apostel Paulus en vandaag in deze kerk die toegewijd is aan Maria, de Moeder Gods. De Moeder Gods die ook de moeder van de Kerk is.

Dagen als pelgrims in Rome. We hadden ons goed voorbereid want we hebben ervoor gebeden. En we hebben ons voorbereid door onze rapporten te maken. Een beschrijving van de situatie van de Kerk in ons land wat betreft de kerkprovincie als geheel en een beschrijving van ieder bisdom, iedere particuliere Kerk, afzonderlijk. Dat hebben we als voorbereiding op deze visitatio gedaan. En nu we hier in Rome zijn deze week zijn al onze medegelovigen, zijn al onze parochies, zijn ook de religieuzen met wie wij onze Kerk in Nederland mogen vormen, in ons hart, in ons gebed. En we weten dat veel mensen thuis met ons meebidden. In die zin is de Kerk voortdurend een uitwisseling van gebed, van genadegaven van de Heer.

Besprekingen, ontmoetingen. Heel in het bijzonder de ontmoeting met de heilige vader. We mochten rond hem in een kring zitten en we hebben met hem gesproken over ons geloof in Jezus, over ons geloof als bron van hoop en vreugde, en over onze opdracht als bisschoppen, als herders in de Kerk. Bij de graven van de apostelen hebben wij onze verbondenheid in geloof benadrukt. Het geloof is niet pas bij ons begonnen. Het is reeds in de harten gelegd van de grote geloofsverkondigers Petrus en Paulus. En de paus, in zijn toespraak die we meekregen, bidt voor ons -zo zegt hij aan het einde- en hij wijdt ons toe aan Maria die de Moeder van de Kerk is.

Als wij vandaag in deze basiliek zijn, mogen wij heel bijzonder in verbondenheid bidden met Maria de Moeder Gods, die het aandurfde om in kracht van de Heilige Geest te zeggen: Mij geschiede naar uw woord (Lc. 1, 38). “Dat met mij moge gebeuren wat U van mij vraagt, God.”

In verbondenheid met Maria, staan we stil bij haar leven in geloof. Al zijn de passages in het evangelie en in de Handelingen van de Apostelen niet tal-

rijk, het wordt duidelijk dat Maria de gelovige bij uitstek is die haar leven heeft toevertrouwd aan de Heer. Die beeld is van de Kerk, omdat zij haar hart opende voor Gods plan met onze wereld, haar hart opende voor Gods geschiedenis met ons mensen. En eenmaal moeder geworden van Gods Zoon was zij voortdurend betrokken op Gods plannen. Er staat meerdere keren dat zij alles bewaarde in haar hart (Lc. 2, 19,51). Dat betekent dat ze bad, dat ze ook overwoog wat ze te zien en te horen kreeg, en dat ze ook voortdurend betrokken is geweest op haar Zoon. Hij was altijd onderweg, want de Heer zegt zelf: Ik heb zelfs geen steen om mijn hoofd op te leggen. En de apostelen trokken met Hem mee. En het komt voor dat Maria laat vragen: Wanneer kom je weer eens bij ons? Wanneer kom je weer eens thuis? En dan zegt de Heer: Mijn broers en zussen zijn zij die de wil van de Vader doen (Mt. 12, 46-50). De 'familia Dei' die mag groeien door Gods liefde, door de kracht van de Heilige Geest en door de toewijding van zovelen, met op de eerste plaats Maria.

Maria was aanwezig op hele belangrijke momenten in onze geschiedenis met de Heer. Vandaag in het evangelie hoorden we hoe zij tot onder het kruis trouw bleef aan haar zoon. Het zal je maar gebeuren, als je kind te sterven hangt. Het zal je maar gebeuren, als degene van wie je zielsveel houdt en waar je je hele leven aan hebt toegewijd, stervende is. Door kwaad van anderen, terwijl Hij louter liefde en nog eens liefde heeft getoond en gegeven. En onder dat kruis daar is het waar Maria werkelijk nogmaals woorden van haar Zoon mag vernemen: Vrouw, zie daar uw zoon, zoon zie daar uw moeder (Joh. 19, 26-27).

Vanouds heeft de Kerk deze bijzondere woorden van de Heer verstaan als een bemoediging, als een geschenk, dat Maria ons is gegeven als moeder van de Kerk. Dat zij die toegewijd is aan haar Zoon ook toegewijd wil zijn aan ons, pelgrims van geloof onderweg. En op de eerste plaats was zij dat in de nabijheid van de apostelen. Jezus sterft, Hij geeft zijn leven aan het kruis en het moet voor de apostelen een moment geweest zijn dat alles uit hun handen was geslagen. En Maria, de diepbedroefde moeder. Het was haar al gezegd: Uw hart zal worden doorboord door een zwaard (Lc. 2, 34). Zoveel verdriet heeft zij te dragen.

Maar na een aantal dagen, voorbij hoop en vrees, mag men horen, en mogen ook de apostelen en Maria horen, dat de Heer leeft, dat Hij is opgestaan, Hij is verrezen (Lc. 23, 5). En eenmaal verrezen is het belangrijk om de band met de Heer nog meer te verdiepen. Als de apostelen Hem zien, met nog de gaten van de spijkers in de handen en de voeten, komen zij langzaam weer tot groot vertrouwen. Het staat zo mooi in de tijd na Pasen, dat ze vreugdevol waren, maar ook vol verbazing. En Maria, zo lezen wij in de eerste lezing, uit het boek

Handelingen, verbindt zich met de apostelen om te bidden om de kracht uit den hoge, om de kracht van de Heilige Geest (Hand. 1, 12-14).

Het was de apostelen meerdere keren beloofd, wanneer Jezus zei: Ik zal u een helper sturen die u alles in herinnering roept en die u ook als trooster en als helper zal dienen. De ‘geest van de waarheid’, eretitel van de Heilige Geest (Joh. 14, 15-17.25-26). Maar dan, als de Heer gestorven is en verrezen, komt het moment om daar ontvankelijk voor te worden, die belofte van Christus. En we horen vandaag hoe Maria met de leerlingen samen in gebed is.

Broeders en zusters, Maria is niet weg te denken uit onze Kerk. Ze staat zo dicht bij het leven van haar Zoon dat ze er voor altijd mee verbonden is. En omdat zij zo dicht bij die belangrijke momenten in Gods heilsgeschiedenis aanwezig is bij de apostelen, mogen we er ook op vertrouwen dat ze bij ons blijft met haar gebed, met haar geloof, met haar liefde.

Maria, gestorven, is ten hemel opgenomen. Het Tweede Vaticaans Concilie (Lumen gentium) zegt: zij is een pelgrim bij uitstek die nu reeds deelt in het leven bij God, maar die met ons pelgrims blijft meebidden, totdat ook wij de ontmoeting met de Heer hebben bereikt. Zo zijn we hier als bisschoppen van Nederland bijeen in Rome. Pelgrimerende bisschoppen, deel van het wereldwijde bisschoppencollege met de paus als hoofd, en mensen die zich toevertrouwen in geloof aan Maria, die de eerste van alle gelovigen is. En als Maria zo dicht bij haar Heer is, bij zijn sterven aan het kruis, en bij de komst van de Heilige Geest, dan mogen wij erop vertrouwen dat zij -reeds bij haar Zoon, maar nog steeds verbonden met ons pelgrims- ook op belangrijke momenten in de geschiedenis van de Kerk met ons verbonden blijft. Bidden wij dat ze ook vandaag ons met haar voorbede, met haar voorspraak mag sterken.

Er zijn veel verwachtingen bij een Ad Limina bezoek en we zijn boven verwachting gesterkt in geloof, hoop en liefde. En mogen we ook dat geloof, die liefde en die hoop doorgeven aan allen met wie wij in Nederland in geloof verbonden zijn. Geven wat we ook zelf hebben ontvangen, doorgeven wat we ook zelf als geschenk hebben gekregen. We mogen Gods woord in onze mond nemen wanneer we allereerst zijn woord in ons hart bewaren. En de Heer heeft gezegd: Ik ben met u tot aan het einde van de wereld (Mt. 28, 20). Mogen wij als pelgrims, als pelgrimerende bisschoppen, met vertrouwen naar huis terugkeren, in verbondenheid met de wereldwijde Kerk, verzekerd van het gebed van de heilige vader en in geloof verbonden met Maria die pelgrim is bij uitstek en onze voorspreekster elke dag opnieuw. Amen.

BEKNOPTTE INFORMATIE OVER HET BISDOM ROTTERDAM

Onderstaande informatie geeft een beknopt overzicht van enkele ontwikkelingen in het bisdom Rotterdam. Deze informatie is niet ontleend aan de tekst van het Ad Limina rapport van het bisdom, dat vertrouwelijk is.

Mgr. Van Luyn nam op 18 juni 2011 afscheid als bisschop van Rotterdam. Mgr. Van den Hende volgde hem op als vijfde bisschop van Rotterdam. Hij werd benoemd op 10 mei 2011 en nam op 2 juli 2011 de bisschopszetel in bezit. De eerste tijd combineerde Mgr. Van den Hende het bestuur van het bisdom Rotterdam met het bestuur van het bisdom van Breda als apostolisch administrator (tot het aantreden van Mgr. Liesen als bisschop van Breda, inbezitname van de zetel op 28 januari 2012).

Toen de paus in januari 2011 het ontslag aanvaardde van Mgr. Van Luyn s.d.b. hield de toenmalige Priesterraad op te bestaan. Na de benoeming van Mgr. Van den Hende werden verkiezingen gehouden voor een nieuwe Priesterraad. Deze werd geïnstalleerd op 24 april 2012. De Priesterraad bestaat uit veertien leden, waaronder gekozen leden en door de bisschop benoemde leden (de vicaris-generaal, de regio-vicarissen). De leden van de Priesterraad worden gekozen voor de periode van vijf jaar. De Priesterraad komt viermaal per jaar bijeen. Daarnaast wordt de bisschop geadviseerd door het kathedraal kapittel. Het kathedraal kapittel telt acht leden. Het kapittel komt drie of vier keer per jaar bijeen.

Op 1 januari 2013 richtte bisschop Van den Hende twee vicariaten op: het vicariaat Den Haag en het vicariaat Rotterdam. Deze kwamen in de plaats van de drie dekenaten Rotterdam, Den Haag en Dordrecht. Twee diocesane priesters werden benoemd tot regiovicaris (0,5 fte) voor een periode van drie jaar. Het onderlinge bestuurlijke gesprek in het bisdom krijgt sinds de oprichting van de vicariaten ook vorm binnen deze specifieke structuur. Het moderatorenoverleg van eindverantwoordelijke pastoors vindt tweemaal per jaar plaats per vicariaat, naast een jaarlijkse diocesane ontmoeting. Ook het besturenoverleg over praktische aangelegenheden voor parochiebesturen en het overleg van caritas-besturen wordt per vicariaat gehouden. Ook de organisatie van de visitaties van parochies zal vorm worden gegeven per vicariaat.

Heel in het bijzonder in het Jaar van het Geloof (2012-2013) heeft Mgr. Van den Hende veel gelegenheden benut om de taak van de bisschop als verkondiger van het geloof gestalte te geven. Er werden kleine geloofsboekjes uitgegeven over de sacramenten en over de sociale leer van de Kerk. Bij gelegenheid van het Jaar van het Geloof heeft de bisschop in het bijzonder aandacht gevraagd aan de aanbidding van het sacrament buiten de eucharistieviering. Dit gebeurde onder meer door de verspreiding van een gebedskaart 'Blijf in mijn liefde'. In het verlengde van een brief van de Nederlandse bisschoppen over de viering van het Paastriduum ('De viering van het Paastriduum', 2012) en met het oog op catechese over de vieringen van Pasen, nam de bisschop het initiatief tot een poster over het Paastriduum. Deze werd verspreid in het bisdom bij de Christmaviering 2013 en verzonden aan de parochies voorafgaand aan Pasen. In 2014 coördineert de pastorale dienstverlening van het bisdom een vervolg op deze catechese met het oog op Pasen.

Het jaar 2014 staat in het teken van het Jaar van Daden van Liefde. Dit Jaar is een vervolg dat het bisdom Rotterdam geeft op het Jaar van het Geloof. Paus Benedictus XVI gaf in zijn brief 'Porta fidei' (artikel 14) aan dat het Jaar van het Geloof een unieke kans was om het getuigenis van de liefde te intensiveren. Mgr. Van den Hende nam het initiatief tot het Jaar van Daden van Liefde. De pastorale dienstverlening coördineert het diocesane programma, dat loopt tot 12 juli 2014 (Nationale Bedevaart Brielle).

De bisschop onderhoudt contact met vele groepen in het bisdom. Hij bezoekt parochies op een reguliere basis, vaak in combinatie met het toedienen van het sacrament van het Vormsel. Sinds zijn aantreden bezocht de bisschop ook religieuze gemeenschappen. Ook zijn er persoonlijke ontmoetingen en gesprekken met pastorale beroepskrachten, vele gelovigen en met groepen. Jongeren in het bisdom ontmoet de bisschop maandelijks rond de diocesane jongerenvieringen 'Tour of Faith'. De eerste Tour of Faith vond plaats op zondag 12 januari 2014, in Delft. De bisschop nam het initiatief tot de jongerenvieringen om in het verlengde van de Wereldjongerendagen jongeren bijeen te brengen. De jongeren ontmoeten elkaar normaliter in hun eigen jongerengroep, verspreid door het hele bisdom. Via Tour of Faith kunnen ze elkaar over parochiegrenzen door het jaar heen ontmoeten.

Het bisdom Rotterdam heeft vijf priesterstudenten en zes diakenstudenten. De drie jongere priesterstudenten wonen en studeren aan het groot-seminarie De Tiltenberg (Vogelenzang, bisdom Haarlem-Amsterdam) en in het seminarie 'St. Willibald' (in Eichstätt, Duitsland). De twee oudere priesterstudenten ontvangen hun vorming en opleiding aan het Centrum Bovendonk voor late roe-

pingen (Hoeven, bisdom Breda). De zes diakenstudenten studeren eveneens aan Bovendonk. Dit betreft een zesjarige weekendopleiding, waarbij studenten gedurende de eerste vier jaren hun studie combineren met hun werk.

Het Tweede Vaticaans Concilie geeft in het decreet over de opleiding van priesters aan dat de taak om roepingen te bevorderen een verantwoordelijkheid is van de hele gemeenschap, onder meer door gebed en materiële steun. In het bisdom Rotterdam zijn steeds meer gelovigen zich bewust van deze gezamenlijke verantwoordelijkheid. Honderden gelovigen zijn aangesloten bij de diocesane gebedsgroep voor roepingen. Het aantal weldoeners voor het diocesane centrum Vronesteyn voor de priesteropleiding en de diakenopleiding groeit. Elk jaar organiseert de rector van Vronesteyn een diocesane ontmoetingsdag voor leden van de gebedsgroep en weldoeners van het Centrum. Het bisdom heeft ook een actief comité voor de bevordering van roepingen, dat wordt geleid door de rector. In het jaar 2013-2014 viert het Centrum Vronesteyn het 25-jarig jubileum.

De afname van het aantal kerkgangers en het aantal gelovigen, de afname van (parochie)financiën en het afnemende aantal pastorale beroepskrachten in het bisdom Rotterdam noodzaakt tot een aanpassing in de organisatie van parochies en de verdeling van priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers over de parochies.

In 2012 waren er 170 kerkgebouwen in parochies in het bisdom, waarvan er 105 (62%) met een monumentenstatus. De kosten voor het onderhoud van kerkgebouwen drukken op de begrotingen van parochies.

In 2007 waren er ongeveer 140 territoriale parochies in het bisdom. De afgelopen jaren zijn deze in het diocesane beleidstraject 'Samenwerking Geboden' omgevormd tot 24 parochies of federaties van parochies. In 2012 werd het traject 'Samenwerking Geboden' afgerond. Er zijn 15 samengevoegde parochies, 6 federaties van parochies, 1 vereniging van parochies, 2 parochies gingen -om verschillende redenen- niet mee in een samenvoeging. Het Jaar van het Geloof onderstreept wat in dit traject als belangrijk werd voorgehouden, namelijk dat de Kerk de Blijde Boodschap moet verkondigen in een gesecculariseerde samenleving, met de moeilijkheden en uitdagingen die dat met zich meebrengt. Vele parochianen zijn daarbij bereid de leden van het pastoraal team en de kerkgemeenschap te ondersteunen als vrijwilliger.

Naast de genoemde territoriale parochies telt het bisdom Rotterdam 7 migrantenparochies en 10 gemeenschappen van migranten. Ook is er een internationale studentenparochie.

Voor de contacten met het katholiek onderwijs is een bisschoppelijk gedelegeerde voor het onderwijs werkzaam. Daarnaast stelde Mgr. Van den Hende een bisschoppelijk gedelegeerde voor de zorg aan. De kwaliteit van het godsdienstonderwijs en het katholiek onderwijs hangt voor een groot deel af van de persoonlijke betrokkenheid van de schoolleiding en de docenten. De populatie op katholieke scholen is een weerspiegeling van de multiculturele samenleving. Dit vraagt om bezielde en zelfbewust katholiek onderwijs. De inspanningen van het bisdom Rotterdam zijn erop gericht scholen zo goed mogelijk te ondersteunen in het vormgeven van hun katholieke identiteit met het oog op goed onderwijs. Er zijn pastorale beroepskrachten werkzaam in het apostolaat in ziekenhuizen en zorginstellingen, waaronder ook enkele emeriti. De bisschoppelijk gedelegeerde voor de zorg onderhoudt namens de bisschop het contact met hen.

Oudere parochianen kennen vaak nog de situatie uit het verleden waarin vele katholieke instellingen werkzaam waren op een breed terrein van scholing, werk, gezondheidszorg, cultuur etc. Jongere generaties katholieken kennen die situatie vaak niet en zeker niet uit eigen ondervinding. Daarom is het van belang dat het bisdom en parochies inzetten op de onderlinge ontmoeting om gelovigen te sterken in hun geloof. Voor ouderen en ook voor jongeren is het van belang dat ze diepgaande catechese ontvangen, en worden ondersteund en begeleid door de priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers, opdat ze zich op een heel persoonlijke manier het geloof eigen maken. De pastorale zorg en de catechese in de parochies moet worden gegeven met het oog op de missie van de Kerk en gebaseerd op de roeping die elke gelovige ontvangt van de Heer. Voor jongere generaties gelovigen zijn de Wereldjongerendagen vaak bepalend in de oriëntatie op hun roeping als levensproject. Bisschop Van den Hende vergezelde de jongeren op hun reizen naar de WJD in Madrid (2011) en de 'Days of the Diocese' in Suriname, voorafgaand aan de Wereldjongerendagen van Rio de Janeiro (2013). Als vervolg hierop nam de bisschop het initiatief tot de maandelijkse jongerenontmoeting met eucharistieviering en geloofsgesprek ('Tour of Faith', elke tweede zondag van de maand).

Voor jongeren die zich voorbereiden op het Vormsel werd in 2008 een catechetisch project voor het Vormsel uitgebracht. Daarna verscheen als uitgave van het bisdom Rotterdam in 2011 een catechetisch project voor de Eerste Communie 'Blijf dit doen'. De naam van het project verwijst naar de viering

van de eucharistie en ook naar de concrete dienst van liefde aan de naaste (cfr. Benedictus XVI, 'Deus caritas est', nr. 14). Jaarlijks ontmoeten alle vormelingen elkaar tijdens de diocesane vormelingendag 'De Vuurdoop' in de kathedraal in Rotterdam. Voor volwassenen die toetreden tot de Kerk is er jaarlijks een ontmoeting met bisschop Van den Hende in het heiligdom van de Martelaren van Gorcum, in Brielle.

Catechese is ook van belang voor stellen die zich voorbereiden op het huwelijk en voor reeds getrouwde echtparen. Het bisdom wil daarom samen met parochies catechetische initiatieven nemen rond het sacrament van het huwelijk, om echtparen te ondersteunen in het licht van het geloof. Tweemaal (november 2012 - maart 2013) stond de Priesterraad stil bij het belangrijke onderwerp van catechese en toerusting. Dit gebeurde onder meer vanuit de 'Oriëntatietekst catechese' voor de parochiecatechese in de Nederlandse kerkprovincie, en het magazine 'Samen door het leven'. Geconstateerd werd dat fundamentele catechese geven interessant is, en ook nodig. Grote groepen mensen volgen sacramentencatechese, in het bijzonder ook rond het sacrament van het huwelijk. Op plekken waar daarin wordt geïnvesteerd en het programma minder vrijblijvend wordt aangeboden worden goede resultaten behaald. Rond de voorbereiding van jongeren voor de Eerste Heilige Communie en het Vormsel is ook een aanbod van catechese voor de ouders nodig. De Priesterraad signaleerde dat het bij catechese van belang is om te spreken vanuit een innerlijke geloofsbeleving. Naast de pastorale beroepskrachten zijn er vrijwilligers of ouders nodig die dit kunnen.

Verschillende religieuze congregaties zijn vanuit hun missionaire traditie actief in het bisdom Rotterdam op het terrein van catechese en ook op het terrein van diaconie. Veel parochies hebben werkgroepen voor MOV en er zijn 89 caritas instellingen die als belangrijkste doel hebben mensen te helpen die in concrete nood zijn. Daarnaast is een diocesane caritas instelling actief. Het bisdom Rotterdam beheert samen met het bisdom Stockholm het fonds 'Pour les Autres'. Vanuit dit fonds kunnen jaarlijks missionaire christelijke projecten worden ondersteund in het buitenland. Voor jongeren is er het M25-project, waarbij ze op basis van het evangelie van Matteüs zich inzetten voor de naaste. Jong en oud mogen zich, ook in oecumenische verbanden en samen met andere godsdiensten, inzetten voor de samenleving vanuit hun geloof, getuigen van Christus en zijn evangelie en zo bouwen aan een beschaving van liefde.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Kerkbalans parochies

De algemene trend is dat de inkomsten van parochies in het bisdom Rotterdam dalen en dat ook de uitgaven van parochies dalen. Parochies tonen aan dat ze kostenbewust bezig zijn. Er zijn ook parochies die meer inkomsten weten te genereren. De inkomsten van parochies kunnen worden vergroot via specifieke collectes, via kerkenveilingen, kerstmarkten, fancy fairs en andere creatieve geldwervingsacties. Specifieke aandacht is nodig ten behoeve van de geldwerving van parochies. De inkomsten uit 'levend geld' zijn in het bisdom Rotterdam gemiddeld 64% (€ 14 miljoen) van de inkomsten van parochies naast inkomsten uit bezittingen en beleggingen (36%, € 7,9 miljoen).

Van het levend geld maakt Kerkbalans een substantieel onderdeel uit (36%, € 7,8 miljoen) naast collectes (17%, € 3,8 miljoen) en vergoedingen voor dienstverlening (11%, € 2,4 miljoen). In het bisdom Rotterdam draagt 36% van de katholieke huishoudens bij aan Kerkbalans.

De opbrengst Kerkbalans voor parochies in het bisdom Rotterdam daalde na een aantal relatief goede jaren in 2012 met 7,2%. Dit betekent dat de aandacht voor geldwerving door het jaar heen niet mag verslappen. Om parochies hierbij te ondersteunen werd de Leergang Communicatie en Fondswerving ontwikkeld en in 2013-2014 voor het eerst aangeboden in het bisdom Rotterdam. Ook wordt in het periodieke overleg met de penningmeesters van parochies gesproken over acties van geldwerving en wordt zo een platform gecreëerd voor uitwisseling van 'best practices'. Parochies die werk van maken van de collecte, en die bijvoorbeeld een concreet appèl doen aan kerkgangers voor specifieke doelen naast algemene ondersteuning van het parochiewerk, hebben in de praktijk vaak hogere collecte-opbrengsten. Een positieve inspanning loont.

Landelijk zijn de totale inkomsten van parochies 'levend geld' in 2012 in vergelijking met 2011 met 2,7% gedaald, en bedragen € 104 miljoen (tegen bijna € 107 miljoen in 2011). Ruim de helft van deze inkomsten wordt gerealiseerd door de geldwerving in het kader van Kerkbalans. De inkomsten uit Kerkbalans zijn in 2012 met 2,8% gedaald tot bijna € 57 miljoen.

Inkomsten van parochies in 2012

Tabel 1 Specificatie inkomsten van parochies in 2012 (x € 1.000)

	bijdragen Kerkbalans		collecten eigen kerk		vergoeding kerkelijke diensten		totaal inkomsten 'levend geld'		inkomsten bezittingen en beleggingen		totaal inkomsten
	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000
Groningen- Leeuw.	3.601	52	713	10	982	14	5.296	77	1.625	23	6.921
Utrecht	14.416	42	5.184	15	4.380	13	23.980	70	10.345	30	34.325
Haarlem-Amsterdam	7.800	32	4.537	18	3.307	13	15.644	63	9.042	37	24.686
Rotterdam	7.870	36	3.804	17	2.422	11	14.096	64	7.919	36	22.015
Breda	4.932	39	1.469	12	1.891	15	8.292	66	4.323	34	12.615
Den Bosch	10.271	29	3.982	11	6.068	17	20.321	57	15.218	43	35.539
Roermond	7.911	32	3.936	16	4.591	19	16.438	67	8.002	33	24.440
Totaal 2012	56.801	35	23.625	15	23.641	15	104.067	65	56.474	35	160.541
Totaal 2011*	58.417	36	24.600	15	23.955	15	106.972	66	56.195	34	163.167

* Gecorrigeerde bedragen t.o.v. de persmap Kerkbalans 2013.

Bron: Persmap Kerkbalans 2014

De inkomsten uit bezittingen en vermogen zijn in 2012 een fractie gestegen met bijna € 300.000 en bedragen € 56,5 miljoen.

In zijn totaliteit zijn de inkomsten van de parochies in 2012 met € 2,6 miljoen gedaald (een daling van 1,6%) tot een totaal van € 160,5 miljoen. In 2011 was er sprake van een sterkere daling, namelijk van € 5,3 miljoen (een daling van 3%). Dit verschil wordt veroorzaakt door het verbeterde rendement op bezittingen en beleggingen. De daling in de inkomsten uit levend geld is gelijk aan die in 2011.

De totale uitgaven van de parochies bedroegen in 2012 € 177,5 miljoen; deze uitgaven zijn in vergelijking met 2011 met 1,7% gedaald. Het is voor het tweede achtereenvolgende jaar dat de uitgaven van parochies dalen.

De kosten voor gebouwen en personeel zijn met een fractie gedaald (0,5%) en de kosten voor pastoraat met ruim 2%. Een sterke daling heeft zich voorgedaan bij afdrachten en overige kosten: een daling van € 2 miljoen, ruim 6%.

In totaal hadden de parochies in 2012 een tekort van € 17 miljoen (10,6 % van de inkomsten), dat ten laste van het vermogen en de voorzieningen is gebracht. Dit tekort is gelijk aan dat in 2011.

Uitgaven van parochies in 2012

Tabel 2 Specificatie uitgaven van parochies in 2012 (x € 1.000)

	gebouwen		personele kosten		kosten eredienst/pastoraal		afdrachten en overige kosten		totaal uitgaven
	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000	%	x € 1.000
Groningen- Leeuw.	2.687	36	2.893	39	711	9	1.211	16	7.502
Utrecht	11.272	31	15.562	42	4.474	12	5.389	15	36.697
Haarlem-Amsterdam	11.546	42	9.290	34	2.708	10	4.092	15	27.636
Rotterdam	9.420	38	8.534	35	2.353	10	4.210	17	24.517
Breda	4.202	30	5.923	43	1.180	8	2.578	19	13.883
Den Bosch	17.722	44	12.627	32	3.724	9	5.895	15	39.968
Roermond	10.549	39	8.147	30	3.048	11	5.543	20	27.287
Totaal 2012	67.398	38	62.976	36	18.198	10	28.918	16	177.490
Totaal 2011*	67.758	38	63.265	35	18.623	10	30.924	17	180.570

* Gecorrigeerde bedragen t.o.v. de persmap Kerkbalans 2013.

Bron: Persmap Kerkbalans 2014

Verkorte jaarrekening 2012 Bisdom Rotterdam

De geconsolideerde Staat van Baten en lasten 2012 sluit af met een negatief resultaat van € 2.295.448 (vorig jaar € 1.796.359 negatief). Het negatieve resultaat wordt in belangrijke mate beïnvloed door een aantal incidentele posten die niet zijn opgenomen in de begroting omdat ten tijde van het opstellen geen inschatting gemaakt kon worden van de omvang van deze posten. Deze niet begrote posten betreffen met name de renovatie van de diocesane gebouwen (renovatie kathedraal Rotterdam en renovatie bedevaartsoord te Brielle) en het (on)gerealiseerde koersresultaat op de effectenportefeuille. Het profiel van de effectenportefeuille heeft sinds vele jaren geen wezenlijke verandering ondergaan (20-30 procent aandelen en 70-80 procent obligaties). Vooral nog heeft het bestuur nog geen wijzingen in dit gematigd conservatief beleid aangebracht. De ongerealiseerde koerswinst bedraagt € 1.523.782 (vorig jaar € 441.766 negatief). De ongerealiseerde koersresultaten moeten als gevolg van de richtlijn voor de jaarverslaggeving RJ 640 via de resultaatsrekening geïmponeerd worden.

De jaarrekening 2012 is, na controle door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., voorzien van een goedkeurende controleverklaring en is voor advies voorgelegd aan de Raad voor Economische Aangelegenheden en het Kathedraal Kapittel. Het is aan de bisschop van Rotterdam om de jaarrekening definitief vast te stellen.

Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2012

Ref.		2012		2011	
		€	€	€	€
	Baten				
5.5.1	Afdrachten, legaten en giften	3.057.564		3.295.992	
5.5.2	Verleende diensten	628.504		982.682	
5.5.3	Overige opbrengsten	278.709		1.072.105	
	Som der baten		3.964.777		5.350.779
	Lasten				
5.5.4	Lasten ambtsdragers / personeel	3.487.194		3.753.386	
5.5.5	Afschrijvingskosten	501.328		398.382	
5.5.6	Bedrijfskosten	1.144.312		1.047.574	
5.5.7	Lasten specifieke activiteiten, bijdragen en uitkeringen	1.548.350		1.955.742	
	Som der lasten		6.681.184		7.155.084
	Totaal der baten minus lasten		-2.716.407		-1.804.305
5.5.8	Financiële baten en lasten				
	• Gerealiseerde baten/lasten	1.340.721		1.396.029	
	• Ongerealiseerde baten/lasten	1.523.782		-441.766	
			2.864.503		954.263
	Resultaat voor bijzondere posten		148.096		-850.042
	Kosten renovatie diocesane gebouwen (kathedraal/Brielle)		-2.443.544		-946.317
	Saldo der baten en lasten		-2.295.448		-1.796.359

Geconsolideerde balans per 31 december 2012

(na resultaatbestemming)

Ref.	31 december 2012		31 december 2011	
	€	€	€	€
<i>ACTIVA</i>				
	Vaste activa			
5.4.1	Materiële vaste activa	10.612.057	10.788.121	
5.4.2	Financiële vaste activa	<u>38.084.163</u>	<u>39.990.662</u>	
		48.696.220		50.778.783
	Vlottende activa			
5.4.3	Vorderingen	1.498.087	1.494.969	
5.4.4	Liquide middelen	<u>141.433</u>	<u>213.135</u>	
		1.639.520		1.708.104
		<u>50.335.740</u>		<u>52.486.887</u>
<i>PASSIVA</i>				
5.4.5	Bisdomvermogen			
	Algemeen Beheer	41.489.195	41.349.151	
	Bestemmingsreserves	606.909	3.055.653	
	Bestemmingsfondsen	<u>958.395</u>	<u>945.142</u>	
		43.054.499		45.349.946
5.4.6	Voorzieningen	1.585.977		1.366.473
5.4.7	Langlopende schulden	4.546.900		3.848.117
5.4.8	Kortlopende schulden	1.148.364		1.922.351
		<u>50.335.740</u>		<u>52.486.887</u>

JAAR VAN DADEN VAN LIEFDE

Activiteitenprogramma

Bij het Ad Limina bezoek drukte de paus de Nederlandse Kerk op het hart de hoop te bewaren en missionair en evangeliserend te zijn. Heel nadrukkelijk wil het bisdom Rotterdam hier aandacht aan geven in het Jaar van Daden van Liefde. Bisschop van den Hende nam het initiatief tot het Jaar van Daden van Liefde. De pastorale dienstverlening coördineert het diocesane programma.

Het Jaar van Daden van Liefde startte op 24 november 2013, bij de afsluiting van het Jaar van het Geloof, en duurt tot 12 juli 2014 (Nationale Bedevaart Brielle).

2013

24 november: Opening van het Jaar van Daden van Liefde door Mgr. Van den Hende

15 december: Geloofsgesprek met Mgr. Van den Hende over Daden van Liefde (Omroep RKK)

15 december: PD-bulletin over de sociale leer van de Kerk in concrete praktijkvoorbeelden

15 december: Artikel in Tussenbeide: De geboorte van Gods Zoon, daad van liefde bij uitstek

2014

10 januari: Sjoefarbijeenkomst van Mgr. Van den Hende en theologiestudenten van het bisdom Rotterdam met een inleiding van de bisschop over diaconale heiligen, levens gekenmerkt door daden van liefde

25 januari: Impulsbijeenkomst M25 voor begeleiders van M25-groepen in het bisdom Rotterdam

30 januari: Theologencafé met een inleiding van de bisschop over de encycliciek 'Lumen fidei', ontmoeting van pastorale beroepskrachten en theologiestudenten

- 1 februari:* Diocesane parochiedag, ontmoetingsdag voor en van parochies met een inleiding van Mgr. Van den Hende over de sociale leer van de Kerk
- 9 februari:* Geloofsgesprek met Cécile de Quay (Ark gemeenschap in Gouda) over Daden van Liefde (Omroep RKK)
- 15 februari:* Pastorale brief van Mgr. Van den Hende over geloofsverkoondiging en naastenliefde in samenhang
- 19 februari:* Werkbezoek van Mgr. Van den Hende met als thema God en de naaste
- 25 februari:* Impulsbijeenkomst 'De schatten van de Kerk' voor leden van werkgroepen diaconie en MOV over het Compendium van de sociale leer van de Kerk
-
- 5 maart:* Aswoensdag; start Vastenestafette
- 11 maart:* Vicariaatsbijeenkomst voor leden van PCI-en over Daden van Liefde, met een inleiding van Mgr. Van den Hende (vicariaat Rotterdam)
- 15 maart:* Artikel in Tussenbeide: 'Hij heeft zijn leven voor ons gegeven', Jezus' dood als daad van liefde bij uitstek
- 20 maart:* Vicariaatsbijeenkomst voor leden van PCI-en over Daden van Liefde, met een inleiding van Mgr. Van den Hende (vicariaat Den Haag)
- 27 maart:* 'Bewijs me eens dat u geloof hebt, als u geen daden kunt tonen', studiemiddag voor pastorale beroepskrachten over de brief van Jakobus, o.l.v. dr. A. van Wieringen (FKT)
-
- 6 april:* Geloofsgesprek over Daden van Liefde (Omroep RKK)
- 16 april:* Chrismamis, de gaven, verzameld in beide kringen van de Vastenestafette, worden in een pontificale viering aangeboden
- 22 april:* Werkbezoek van Mgr. Van den Hende met als thema waardevolle arbeid
- 30 april:* Studiemiddag van de permanente diakens met Mgr. Van den Hende
-
- 3 mei:* Ontmoeting en gesprek van de bisschop met religieuzen over hun diaconale spiritualiteit
- 11 mei:* Geloofsgesprek over Daden van Liefde (Omroep RKK)
- 15 mei:* Werkconferentie voor besturen van PCI's en pastorale beroepskrachten over het herkennen van armoede

- 17 mei: Geloofsfeest rond gebed, gesprek en zang, waarin Maria Spiegel van Gerechtigheid centraal staat, met Mgr. Van den Hende
- 19 juni: Diaconie en getuigenis, gesprek en bezinning over de diaconale dimensie van het christelijk getuigenis met oecumenische partners
- 21 juni: Kerktoetredersdag 'Ite missa est' in het teken van daden van liefde. Ontmoeting van nieuwe rooms-katholieken met de bisschop in de Bedevaatskerk te Brielle
- 6 juli: Geloofsgesprek over Daden van Liefde (Omroep RKK)
- 12 juli: Afsluiting van het Jaar van Daden van Liefde tijdens de Nationale Bedevaart Brielle
- 13 juli: Geloofsgesprek met Mgr. Van den Hende bij Omroep RKK

Het programma van het Jaar van Daden van Liefde werd als kaart in het bisdom verspreid. Dit is een uitgebreid programma met enkele aanvullingen. Zie voor het actuele programma ook de speciale pagina over het Jaar van Daden van Liefde op www.bisdomrotterdam.nl.

Uitgave: Bisdom Rotterdam, januari 2014
Fotografie: Ramon Mangold
Vormgeving: Bovenwijs
Drukwerk: Multicopy

Bisdom Rotterdam
Koningin Emmaplein 3
3016 AA Rotterdam

T: 010-2815171
E: bureau@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

Bisdom Rotterdam

Steun Fonds 'Diaconie en caritas'

Steun het Fonds 'Diaconie en caritas' in het Jaar van Daden van Liefde.

Jezus roept ons steeds weer op ons in te zetten voor onze naasten. Het bisdom Rotterdam onderneemt allerlei activiteiten, samen met de parochies, om de zorg voor de naaste in diaconie en caritas concreet te maken.

Meer informatie

Uw gift is welkom op rekening NL30 INGB 0000 4643 04 ten name van Bisdom Rotterdam onder vermelding van: Fonds 'Diaconie en caritas'.

